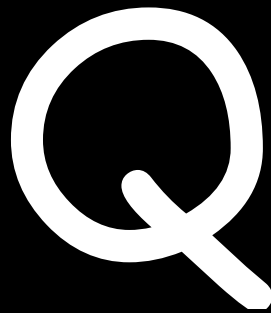

Sociologie

Weyns

uickprinter
Koningstraat 13
2000 Antwerpen
www.quickprinter.be

Online samenvattingen kopen via

www.quickprintershop.be

Like us on Facebook!

www.facebook.com/quickprintershop

Sociologie

Examen:

1) Studeren:

- a. Studie klaarmaken (aanduiden) → 1ste keer studeren → 2de keer studeren
- b. Leerstof begrijpen/kennen
- c. Leerstof doorgronden → verbanden leggen
- d. Jezelf vragen stellen en voorbeelden geven
- e. Samenhang en verhaallijn zoeken doorheen boek → inhoudstafel goed bekijken
- f. Slides bekijken om te kijken wat belangrijker is en wat iet minder belangrijker

2) Examen:

- a. Stel je twijfelt over 2 antwoorden, leg uit waarom je twijfelt en schrijf je beide denkwijze op.
- b. Niet alle namen kennen: kijk welke namen ervoor komen in tussentitels (deze zijn belangrijker dan andere), je moet wel namen herkennen en kunnen plaatsen
- c. Data: geen jaartallen, wel kunnen situeren in de tijd
- d. Tips:
 - i. Lees eerst alle vragen door
 - ii. Op kladpapier hoofdpunten opschrijven
 - iii. Volzinnen schrijven
 - iv. Gebruik gegeven antwoordruimte
 - v. Je antwoord moet begrepen kunnen worden door iemand van buitenaf
 - vi. Gebruik niet te veel herhaling
- e. Structuur antwoorden
 - i. Gebruik bindwoorden: daarom, bij gevolg
 - ii. Gebruik verschillende paragrafen, bouw je antwoord af
- f. Soorten vragen:
 - i. Schets...
 1. Geeft dan geen letterlijke definitie
 - ii. Schets adorno's begrip...
 1. Schrijf dan ook iets over adorno zijn denkwijze
 - iii. Hoe?
 1. Geef een verklaring

3) Teksten:

- a. Geen leerstof, extra kennis
- b. Tekstfragmenten in kaders in boek: ook extra

Hoofdstuk 1: sociologische verbeelding

- 1.1 het 'sociologisch bewustzijn' is tamelijk recent
 - Ontwikkeling van de wetenschap (van oud naar jong)
 - 1) astronomie
 - 3000 jaar geleden
 - Door Babylonische en Egyptische priesters
 - Mengeling van astrologie (invloed hemellichaam op mens) en astronomie (sterrenkunde)
 - 2) natuurkunde
 - door presocratici en later door Archimedes
 - 3) biologie
 - Aristoteles en Hippocrates
 - → na de middeleeuwen werden deze 3 'herondekt'
 - 1) sterrenkundige : kepler,...
 - 2) natuurkundige : Newton
 - 3) biologen : Harvey
 - vanaf 17de eeuw:
 - psychologie:
 - het innerlijke van de mens
 - affecten, waarnemingsvermogen en bewustzijn
 - vanaf 18de en 19de eeuw:
 - sociologie:
 - onderzoek de sociale waarden waaronder men 'mens' wordt
 - 1) is het verst van ons verwijderd → makkelijker om verafgelegen zaken wetenschappelijk te benaderen
- 1.2 de sociologische verbeelding ontstond in crisistijden
 - hoe komt het dat de sociologie zo lang op zich heeft laten wachten?
 - 1) natuurlijke distantie ontbreekt:
 - mensen maken zichzelf niet makkelijk tot object van de wetenschap
 - da maatschappij zit in ons → via opvoeding, wetten , gewoonte, zeden,...., zij bepaalt onze identiteit → daarom is het moeilijk om een objectieve houding tegenover de samenleving te hebben
 - 2) sociologie ontluistert
 - mensen → doen zich beter voor dan dat ze zijn , liegen , spelen 'verstoppertje' , een objectieve waarneming brengt dit aan het licht → minder fraaie kant van de mens → wekt weerstand op, machtige en elite voelen zich bedreigd (zijn bang hun positie kwijt te raken) , hierdoor: sociologie= **subversief**.
 - Sociologie:
 - Ontmaskerd
 - Ruimt vooroordelen op
 - Wijst op pijnlijke situaties in de samenleving
 - Geloofd niet enkel in de "officiële" voorstelling van zaken
 - Kan enkel groeien in democratische samenleving

- Peter Berger: vergelijkt socioloog met ontdekkingsreiziger
 - Ontdekkingsreiziger leert onbekende wereld kennen
 - Socioloog leert alledaagse leefwereld, vertrouwde omgeving, de school,..., kennen
- Montesquieu (1698-1755):
 - → voorbeeld van ontluisterende satire en sociologische verbeelding
 - Franse filosoof
 - Lettres persanes (1721)
 - Doorreis van 2 perzen door Frankrijk
 - Verbazing van Franse gewoontes
 - Montesquieu liet Fransen naar hun leven in Parijs en Versailles kijken alsof het om vreemde gewoontes ging
 - Niet dat mannen + vrouwen hadden, maar dat ze er maar met 1 huwde
 - Niet dat ze hun schoenen uit doen voor de moskee, maar dat ze met vuile voeten in heiligdom komen
 - Tulband was niet raar, hoed wel
 - Montesquieu stak draak met Franse → = een satire (=bespottelijk)
 - Leerde Fransen denken over vanzelfsprekendheden
 - Maakte Franse duidelijk dat gewoonte, wetten en gebruiken verschillen van regio tot regio en van tijdperk tot tijdperk → er zijn wel verbanden
 - De l'esprit des lois (over de geest der wetten)
 - Zijn sociologisch hoofdwerk
 - Montesquieu gaf met zijn omkering van perspectief (bekijk jezelf door de bril van anderen) een blijk van scherpe sociologische verbeelding, terwijl het woord sociologie nog niet eens bestond
 - Geprezen voor
 - Ideeën over democratie
 - Voorloper van sociologie
- 3) Het sociologisch bewustzijn wordt geprikkeld door crisis
 - in 18de en 19de eeuw:
 - maatschappelijke veranderingen in West-Europa en Noord-Amerika
 - mens werd een werkelijkheid gewaar → sociale werkelijkheid
 - bruuske periode
 - relativerend denken is nodig :
 - ieder tijdperk ziet zichzelf als sleuteltijdperk

- 1.3 de twee 'revoluties'
 - van landbouw naar industrie
 - jacht- en verzameleconomie → landbouw
 - enorme gevolgen → **neolithische revolutie**
 - jagers en verzamelaars:
 - vestigen
 - gaven nomadisch leven op
 - akkers bewerken en telen van kleinvee → 1 plek wonen → ontstaan dorpen (veel later steden)
 - hechten aan grond → ontstaan eigendomsprincipe
 - nieuwe organisatie nodig:
 - meer complexe arbeidsdeling
 - meer complex bestuur
 - meer complexe rechtsregels
 - verandering politiek → vervanging van besloten door grotere, meer omvattende sociale verbanden, en uiteindelijk staten (China, Egypte,...)
 - opkomst grote staatsverbanden en opkomst steden → oude levenswijze opgeven , gepaard met **overgangscrisis**
 - duurde duizenden jaren (nog steeds stammen in amazonewoud)
 - soort gelijke verandering bij ons : de twee revoluties
 - 1) Franse revolutie (1794)
 - democratisering
 - politieke omwenteling
 - revolutionaire ontwikkelingen
 - vorming grondwetgevende vergadering
 - verklaring van de rechten van de mens
 - afschaffing feodaliteit
 - onteigening van kerkelijke eigendommen
 - doodstraf voor de koning
 - terreurwind onder Robespierre (staatsman tijden FR)
 - macht:
 - koning → volk
 - staat symbool voor politieke modernisering en democratisering
 - nieuwe idealen : vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid
 - 2) industriële revolutie
 - late 18de eeuw in Engeland
 - 19de eeuw in heel West-Europa
 - toepassing van technische innovaties op grote schaal
 - stoomkracht:
 - in productie (katoenfabriek, staalfabriek)
 - in het transport (spoorwegen, stoomschepen)
 - verbeterd transport en communicatiemiddelen → handel krijgt sterke stimulans
 - dagelijks leven veranderd → wc's , paraplu's , liften,...
 - productieverhoudingen :

- werden onpersoonlijk
 - arbeider= verwisselbare loonhuurlingen
 - → 19de eeuw sociaal vraagstuk: Hoe kon men de sociale klassen laten samenleven in vrede en welvaart? Zeer verschillende antwoorden (revolutie, collectivisering van de producten,..)
 - eeuwenoude traditionele zekerheden zijn verdwenen
 - landbouw- en stamsamenlevingen
 - leven werd gediceerd door omstandigheden buiten de mens om
 - hulpeloos tegenover de natuur (dieren, ziekte , hongersnood,..)
 - samenleven met andere mensen (stammen, landbouwstaten)
 - herhalen van tradities (uithakken van boot uit boomstam) anders voelde ze zich schuldig
 - mensen hadden minder een eigen identiteit → ze vereenzelvigden zich in groep waartoe ze behoorde en stelde er geen vragen over → groepen bestonden als sinds men zich kan herinneren → samenleving ging vanzelf , men moest er niet over nadenken
 - 17de eeuw: omwenteling
 - mens moest doelbewust de inrichting van de maatschappij bepalen
 - 18de en vooral 19de eeuw:
 - men is doordrongen van het inzicht dat er 'iets' gebeurde met de maatschappij
 - ontstaan van de sociologie
 - het sociologische bewustzijn ontstond dus doordat de maatschappij de laatste 3 eeuwen het voorwerp is van een radicale (r)evolutie , die je enkel kan verklaren als je inzicht hebt in de specifieke wetmatigheden en eigenschappen van het menselijk samenleven
 - sociologie:
 - wetenschap van de maatschappij
 - men wil verklaren hoe de mens de stap van landbouwsamenleving naar industriële samenleving heeft gezet en nog is aan het zetten
 - niet enkel intellectueel , maar ook voor praktisch nut
 - kind van de moderne maatschappij
 - zij help het samenleven te organiseren
- 1.4 intermezzo: beleefde verandering
 - begint 20ste eeuw : schok van sociologisch denken → bruuskerende periode in Europa
 - cultuurfilosoof Stefan Zweig : geen zekerheid of vanzelfsprekendheid meer , komaf gemaakt met oude leefpatroon , mensen lijken zich bevrijden
- 1.5 het sociaal probleem als bron van de sociologische benadering
 - wat bestuderen sociologen? → sociaal handelen
 - dikwijls aan basis van een sociologische vraagstelling ligt een sociaal probleem (druggebruik, migratie, ...)

- Wat is en sociaal probleem?
 - Autoverkeer is problematischer geworden → geen sociaal probleem
 - Druggebruik is een beetje minder problematisch geworden → sociaal probleem
 - Om een sociaal probleem te hebben moet je aan volgende voorwaarde voldoen :
 - 1) er moet objectief iets schorten aan het samenleven
 - armoede, werkloosheid, discriminatie,
 - 2) mensen moeten het als problematisch beschouwen, subjectieve component
 - vroeger kon niemand lezen en schrijven, en niemand vond het erg
 - vroeger was ondergeschikte positie van vrouw normaal
 - 3) hoe meer mensen het als problematisch ervaren, hoe meer iets een sociaal probleem wordt
 - 4) sociale problemen mogen niet gelijkgesteld worden met door de overheid als problematisch gedefinieerde toestanden
 - de overheid is maar 1 actor tussen de andere
 - als socioloog een onderwerp gaat kiezen gaat die vertrekken van een sociaal probleem, hij zal deze afstandelijk analyseren en verklaren. Maar hoe deskundig hij dit ook doet, socioloog betreedt het 'sociale veld' ook als medespeler en voegt eigenlijk 1 visie toe aan de talloze problematiseringen
- 1.6 **Wright Mills** over sociologische verbeelding
 - Amerikaanse socioloog Charles Wright Mills (1916-1962)
 - Sociologische verbeelding:
 - = capaciteit om verbanden te zien tussen het leven van individuen en de historische en maatschappelijke context waarin ze leven → vb tandpijn
 - sociologie komt toe aan:
 - problemen van persoonlijk leven
 - de geschiedenis
 - snijpunten binnen de samenleving
 - 3 vragen voor klassieke sociologen, intellectuele spel
 - 1) wat is de structuur van een bepaalde samenleving in haar geheel ? belangrijkste onderdelen?
 - 2) waar staat deze samenleving in de geschiedenis ?
 - 3) wat is het meest voorkomende mensentype in deze samenleving en in deze periode?
 - Door sociologische verbeelding:
 - Vermogen om te verwonderen wordt opnieuw tot leven gewekt
 - Door reflectiviteit en ontvankelijkheid beseffen ze de culturele waarde van de sociale wetenschappen

- Persoonlijke klachten versus sociale problemen
 - Persoonlijke moeilijkheden :
 - Doen zich voor in de persoonlijkheid van het individu en binnen het kader van zijn directe relaties met anderen
 - Privé aangelegenheid
 - Een individu heeft het gevoel dat iets wat hij belangrijk vindt, bedreigd wordt
 - Maatschappelijke kwesties
 - Overstijgen persoonlijke sfeer
 - Hebben betrekking op de organisatie van vele van zulke sferen tot grotere maatschappelijke gehelen, tot instituties, verschillende sferen overlappen elkaar of dringen in elkaar door en vormen zo de ruimere structuur van de samenleving
 - Algemene aangelegenheid
 - Hele groepen hebben het gevoel dat iets wat ze belangrijk vinden, bedreigd wordt
 - Vb werkloosheid: als 1 iemand werkloos is → persoonlijke moeilijkheid, als ineens 50 000 mensen werkloos zijn → maatschappelijke kwestie
- 1.7 twee voorbeelden van sociologische verbeelding: **Comte** en **Spencer**
 - Fransman Auguste Comte (1798-1857)
 - Kindje van de Franse revolutie
 - Groeide op in postrevolutionaire Frankrijk
 - Vroeg zich af waar het met het lang naartoe ging
 - Brit Herbert Spencer (1820-1903)
 - Kindje van de industriële revolutie
 - Werkte bij Britse Spoorwegen
 - Vroeg zich af welke mutaties de maatschappij zou ondergaan wanneer industrie bleef groeien, en wat het met de mens zou doen.
 - Auguste Comte (1798-1857)
 - briljant, eenzaam en tragisch
 - katholiek opgevoed , maar noemde zichzelf atheïst
 - carrière: Ecole Polytechnique te Parijs → secretaris van Saint-Simon → privélessen wiskunde
 - liefde: trouwde met prostituee = mislukking → psychiatrische inrichting → Clothilde de Vaux : platoische liefdesrelatie → na jaar weer alleen
 - na dood van zijn vrouw Clothilde: zijn eigen filosofie, het positivisme , en een politiek systeem om te zetten → ontwierp kalender met 'heiligen van het positivisme'
 - John Stuart Mill : Auguste was een tragisch verval van een groot intellect
 - Stierf door mee te vasten met de armen
 - Plan des travaux scientifiques pour réorganiser la société
 - Cours de philosophie positive → zijn hoofdwerk
 - Discours sur l'esprit positif → de wet der 3 stadia

- Sociologie als 'wetenschap der mensheid:
 - Sociologie is een zelfstandige wetenschap
 - Eigen methoden en eigen domein
 - Meeste sociologen zijn het eens over de zelfstandigheid van de sociologie volgend Comte
 - Meeste sociologen zijn het niet eens over de afbakening van de sociologie met andere wetenschappen volgens Comte:
 - Comte: sociologie is een overkoepelende wetenschap die de andere op hun plaats zet
 - Doorbraak van de rede en zijn wet der 3 stadia
- Wet der drie stadia
 - Comte was sterk beïnvloed door de filosofie van de Verlichting
 - Centraal: rede, rationeel denken en vooruitgang van de mens
 - Comte zegt dat mens een ontwikkeling doormaakt in 3 stadia
 - 1) Theologisch stadium:
 - =mens geloofd in geesten en zoekt in alles een eigen wil
 - dieren, planten, maan,..., zijn ook bezielde en hebben een eigen wil
 - magie was heel belangrijk om geesten in de natuur gunstig te stellen
 - 2) metafysische stadium:
 - = zoek naar het 'wezen' der dingen
 - weet nu dat geesten niet bestaan
 - weet dat maan en sterren geen eigen wil hebben
 - maan en sterren : cirkelvormige beweging → want cirkel volmaakt meetkundig figuur
 - heeft geleid tot zeer ingenieuze denksystemen der filosofen
 - 3) positieve stadium / wetenschappelijke stadium:
 - de mens overwint alles
 - ondubbelzinnige waarnemingen
 - feiten
 - positief denken = denken dat zich tot de feiten beperkt → fysica, chemie, ...
 - niet enkel positief denken , maar ook nagaan hoe men dit leerde , hij moet de groei van het positief denken situeren in de evolutie die de mensheid doormaakt → taak van de sociologie : opdracht 1

- Sociale verandering als vooruitgang der rede
 - Sociologie houdt zich bezig met ontwikkelingen van de maatschappij
 - Comte beseftte dat de Franse Revolutie niet enkel machtswissel inhield → het was een diepgaande transformatie
 - Opdracht 2: de oorzaak van deze verandering aan het licht brengen
 - Na Franse revolutie: tijdperk van positief denken op vlak van staatsbestuur en organisatie van alle maatschappelijke geledingen
 - 3 stadia ook toepassen op ontwikkeling staatsbestuur:
 - 1) theologisch stadium → theocratie
 - regels die geacht worden van goddelijke oorsprong
 - 2) metafysisch stadium
 - mensen lieten zich leiden door abstracte idealen
 - vrijheid, gelijkheid en broederlijkheid
 - 3) positief denken
 - perfect redelijke manier van besturen
 - niet leiden door tradities, vage idealen, maar wel door feitenkennis
 - volgens Comte de toekomst
 - de rede zou uiteindelijk overal zegenvieren
 - wel volgens zijn ontwikkelingsproces
 - hij geloofde rotsvast in vooruitgang (hier was hij meer metafysisch denker dan de positivist die hij wilde zijn)
- Sociale orde als consensus
 - Hoe is sociale orde mogelijk?
 - Sociale orde= betrekkingen tussen mensen op een geregelde, min of meer voorspelbare manier plaatsvinden
 - Sinds Franse Revolutie → men weet dat sociale orde kan stuk gaan
 - Ook onbeduidende gedragsregels veranderden:
 - Kleding → oud → ancien regime?
 - Opdracht 3: maatschappij op orde stellen
 - Frankrijk na FR: groot sociologisch laboratorium
 - Volgens comte: sociale orde vloeit voor uit een **universele consensus** → er moeten overeenkomsten zijn over bepaalde waarden en normen en gewoonten , mensen moeten het over een minimum aantal regels eens zijn = uitgangspunt **consensustheorie**

- Hoe komt zo'n consensus tot stand? → 3 stadia
 - 1) Het theologisch stadium
 - gebaseerd op overleveringen en gewoontes
 - 2) Het metafysisch stadium
 - gebaseerd op abstracte ideeën en idealen → bedacht door verlichte geesten en sijnepelen
 - Revolutionaire veranderingen
 - gekenmerkt door het verdwijnen van de oude universele consensus
 - 3) Het positieve stadium
 - gebaseerd op menselijk inzicht dat ze elkaar nodig hebben
 - stabiel
 - dit zou leiden tot maatschappij met vorm: **altruïsme** = levenshouding waarbij je mensen helpt zonder eigenbelang
- Herbert Spencer (1820-1903)
 - Technisch wetenschappelijke opleiding → spooringenieur → redacteur → krijgt erfenis → schrijven
 - Synthetic Philosophy : ook in Amerika en Engeland
 - 2 delen biologie
 - 2 delen psychologie
 - 3 delen sociologie
 - 2 delen aan moraal
 - Sociologie als wetenschap van de sociale evolutie
 - Spencer zegt dat alle wetenschappen hetzelfde onderwerp bestuderen → evolutie
 - Darwin was had grote bewondering voor Spencer en omgekeerd
 - Darwin:
 - On the origin of Species → mens ontstaan uit evolutie
 - Spencer : evolutiefilosof
 - Wet van de evolutie geldt ook buiten biologie, en nog voor er leven was
 - Iedere wetenschap bestudeert deel van de evolutie
 - Sterrenkunde en fysica → meest primitieve bestaansvormen
 - Scheikunde → complexere bestaansvormen
 - Biologie → geëvolueerde zijsvormen
 - Sociologie → hoogst geëvolueerde zijsvormen

- Iedere wetenschap zal op zijn tijd dezelfde evolutiewet ontdekken:
 - Homogene → heterogene
 - Ongeïntegreerde (onsamenhangend) → geïntegreerd
 - Differentiatie(heterogeen) → integratie
 - O en H atoom integratie tot molecule HO zorgt voor toenemende differentiatie
- Samenhang van Integratie en differentiatie → basis evolutie
- Sociale verandering als evolutie
 - Spencer leeft in landbouwsamenleving → mensen en gemeenschappen zijn *homogeen*. Bestaat uit veel besloten gemeenschappen
 - homogene, ongedifferentieerd → heterogeen, geïntegreerde
 - ontwikkeling Engeland 19de eeuw, niet volgens zijn evolutie
 - Waardoor wordt evolutie gestuwd?
 - Mensheid gaat groeien
 - Biologische wet, grote gevolgen op maatschappij → groei gaat gepaard met toename van **structurele differentiatie** → = gaan zich onderscheiden en als herkenbare delen aftekenen , toename structuur → = **specialisering naar functie** (werkt enkel in grote gemeenschappen)
 - Gevolgen van structurele differentiatie en functionele specialisatie →
 - aantal beroepen stijgen
 - denkwijzen gaan verschillen → *heterogeniteit*
 - **integratie**
 - doorgedreven arbeidsdeling
 - afspraken verplicht
 - uitwisselen van informatie
 - handel drijven
 -
 - → mensen worden afhankelijk van elkaar
 - leven niet meer als **segmentele differentiatie** (apart)
 - evolutie Spencer 3 deelprocessen
 - 1) structurele differentiatie
 - 2) functionele specialisatie
 - 3) toenemende integratie

- verschillen Spencer en Comte:
 - **Spencer**
 - stijl
 - Rede versus evolutie
 - grootte maatschappij
 - evolutie komt er sowieso
 - Consensus versus integratie door arbeidsdeling
 - sociale orde → organisme
 - orde maatschappij= lichaam
 - functioneren zonder er bewust van te zijn
 - sociale orde= verlengstuk arbeidsdeling
 - Altruïsme versus individualisme
 - verwacht toenemen individualisme
 - **Comte**
 - gezwollen, pompeuze zinnen
 - menselijk gedrag
 - rede overwint alles
 - sociale orde → universele consensus
 - nadruk op bewustzijn
 - verwacht toenemen Altruïsme (= mens heeft elkaar nodig)
-
- gelijkenissen Spencer en Comte:
 - koppig
 - egocentrisch
 - overtuigd dat hun theorieën nieuw tijdperk begin
 - onderzoeksvragen
 - willen wetenschap integreren tot 1 samenhang
- andere grondleggers sociologie
 - Emile Durkheim
 - Max Weber

Hoofdstuk 2: cultuur en maatschappij

- 2.1 het begrip cultuur
 - cultuur ruimer dan 'hogere cultuur'
 - hogere dingen dan de geest: kunst, muziek, theater, ...
 - voor sociologe en antropologe ruimere betekenis → cultuur omvat al wat aangeleerd is en betekenis heeft voor mensen : normen, waarden, kleding, taal, gewoonte,...
 - belangrijke elementen in de cultuur:
 - 1) symbolen:
 - maken wereld tot zinvolle omgeving
 - = al wat door bepaalde leden van een groep wordt herkend als drager van betekenis
 - vb: knipoog
 - 2) waarden:
 - =abstracte idealen en streefdoelen
 - zeer algemeen
 - vb: privacy
 - 3) normen:
 - =geconcretiseerde waarden
 - gedragsregels: je moet dit, of je mag dit niet
 - vb: verkeersregels
 - 4) materiële goederen
 - objecten, natuurlijke voorwerpen, grondstoffen
 - drukken vaak waarden uit (vaak als door mens gemaakt)
 - vb: belang voor privacy gematerialiseerd in manier waarop we ons huis bouwen
 - 5) materiële cultuur
 - = materiële voorwerpen die belangrijke plaats innemen in leven van bepaalde groepen
 - vb: bijlen in prehistorie
 - cultuur en maatschappij
 - maatschappij
 - structuur van interrelaties dat individuen verbindt
 - cultuur
 - binnen maatschappij
 - *dominante* manier van denken en *handelen*
 - maatschappij kan niet zonder cultuur en andersom
- 2.2 de menselijke soort en co-evolutie
 - Darwin
 - 2 wereldreizen
 - 1859: 'on the origin of species'
 - theorie over bestaan van soorten
 - evolutie van dier → mens : continu
 - biologische eigenschappen van mens: gevolg van evolutie

- 2.2.1 evolutie
 - volgens Darwin : 2 mechanisme die op elkaar inwerken
 - 1) genetische variatie
 - kinderen krijgen deel van genetische eigenschappen van ouders
 - nieuwe deel ontstaat door mutatie
 - door: straling, virussen,... (slecht)
 - door: recombinatie genen (kan goed zijn)
 - verkrijgen van eigenschappen om beter in omgeving te leven
 - gunstige eigenschappen → doorgeven
 - ongunstige → verdwijnen , doordat dragers vlugger sterven
 - 2) natuurlijke selectie
 - verdringen van minder aangepaste dieren door beter aangepaste dieren → struggle for life (Spencer)
 - Mensen en apen
 - Primaten → variaties hominiden (mensachtige) → homo
 - Vroeger ook al culturele ontwikkelingen → belangrijke rol in evolutie menselijke soort → **co-evolutie**
 - Co-evolutie=
 - 1) gebruik van werktuigen en communicatievormen → belangrijke rol in biologische ontwikkeling
 - 2) biologische evolutie van hominiden (door toename hersenvolume) dan weer belangrijke rol in culturele evolutie
 - sociobiologie
 - discussie onderscheid men en dier → opnieuw aangewakkerd door sociobiologen (Edward Wilson)
 - Wilson:
 - mensen gedragen zich op manier om hun genenpool te optimaliseren → aangeboren **reproductieve strategie** → **instinct**
 - individuen handelen om hun genen te laten voortleven en niet zozeer zichzelf
 - vb: seksualiteit mannen en vrouwen
 - mannen: promiscue (verschillende partners), genetisch materiaal → 1000... spermatozoïden → hoe meer spermacellen zorgen voor bevruchting, hoe beter voor genenpool
 - vrouwen: genetisch materiaal → eicellen → hebben geen baad bij verschillende partners
 - ook bij oorlog, racisme, godsdienst, ...
 - kritiek op sociobiologie

- sociobiologie
 - aanhang: biologisch geschoolde wetenschappers
 - tegen: sociologen, antropologen(wetenschapper van de mens)
- het reduceert *verscheidenheid en plasticiteit* weg
- psychische, sociale en culturele factoren spelen geen rol meer
- niet alle mannen promiscue
- vrouwen seksueel meer vrij
- 2.2.2 instincten
 - biologen en sociologen : geen instincten
 - sociobiologen en meeste mens : wel instincten
 - onderscheid instinct, reflex, drift
 - instinct: complex gedragspatroon → genetisch bepaald
 - vb: nestbouw vogels
 - reflex: eenvoudige respons
 - zuigreflex bij pasgeborenen
 - drift: noden van het lichaam die tot uiting komen in vorm van fysiek *behoefte*
 - komen voort uit werking van lichaam
 - enorm belangrijk
 - vb: behoefte aan drank, voedsel, seks, ...
- 2.3 sociale instituties
 - Emile Durkheim:
 - Sociale institutie = manier van denken, voelen en handelen
 - Bestonden: voor geboorte
 - Overlevering: vorige generaties
 - Overleven: na onze dood
 - → ze bestaan buiten het individu en leggen zich dwingend aan dat individu op
 - Duitse socioloog Arnold Gehlen
 - Knoopt zich aan bij bioloog Adolf Portmann
 - Grootste verschil dier en mens
 - Mens
 - na geboorte nog grote biologische ontwikkelingen
 - vele gevoeliger voor omgeving
 - instinctarmoede
 - leeft in open wereld: wordt niet door instinkt gedwongen op op 1 bepaalde prikkel te reageren
 - instabiel en onzeker
 - mens wordt gedwongen om stabiliteit in zijn leven te brengen → religie, school, taal, (=cultuur)→ **sociale instituties** → 2de natuur
 - sociale instituties
 - = culturele geproduceerde gedragspatronen die aan het menselijk leven een stabiliteit geven die zijn biologische constitutie hem niet kon geven → vervullen

- achtergrondfunctie = ontlast mens van het onophoudelijk keuzes maken
 - taal, markt, onderwijs, huwelijk, religie,...
 - historische oorsprong moeilijk te achterhalen
 - levensbelangrijke functie
 - = levensbelangrijk instinctvervangend gedragspatroon
 - **desinstitutionalisering**
 - archaïsche maatschappijen:
 - instituties stabiel en onaantastbaar
 - moderne samenleving:
 - stabiliteit van instituties verzwakt
 - instituties niet meer vanzelfsprekend
 - legt zich niet meer zomaar neer bij wat instituties zeggen
- 2.4 culturele diversiteit
 - waarden en normen verschillen van cultuur tot cultuur
 - bij ons:
 - doden van pasgeborenen → ergste wandaad
 - bedriegen, abortus, ... → sociologisch normaal, niet ethisch normaal
 - oude China:
 - wurgen pasgeboren meisje 'normaal' meer last dan iets anders
 - → zet zich voort door geboortebeperking
 - werd gezien al 'sociologisch normaal' → kwam frequent voor
 - niet ethisch 'normaal'
 - ethisch normaal → wanneer het gedrag overeenstemt met met ethische beginselen , dus met het geweten
 - kleinere samenlevingen → **culturele uniformiteit**
 - geïndustrialiseerde samenlevingen → erg divers
 - zelfs subculturen , meestal in moderne steden
 - vb: little italy in New York
- 2.5 culturele identiteit en ethnocentrisme
 - iedere cultuur eigen gedragspatronen
 - Horace Miner aandacht vestigen op vreemde rituele van Nacirema
 - vb: Nacirema (→ volk: american= AMERIKA)
 - lichaam → lelijk, lokt zieke en debiliteit aan
 - alle kwalijke eigenschappen tegen houden door rituelen
 - huisaltaar → door of kast in muur
 - tovermiddelen → medicijnmannen bepalen ingrediënten in geheim schrift, enkel begrepen door kruidenmannen → bereiden tovermiddelen
 - angst en fascinatie voor mond
 - → bovennatuurlijke invloed op alle sociale interacties
 - mondritualen belangrijkste

- bundel stijve haren met poeder op in mond steken
 - Miner : elke handeling is vreemd als je ze uit context haalt
 - We moeten ze zien in ruimere cultuur
 - Je moet een cultuur bestuderen in termen van zijn eigen betekenissen en waarden → **cultuurrelativisme**
 - Relatief en absoluut cultuurrelativisme
 - **Relaties cultuurrelativisme:**
 - Men gaat eigen culturele veronderstellingen en vanzelfsprekendheden zussen haakjes plaatsen → vermijden vreemde gebruiken en waarde verkeerd begrepen worden
 - Gaat gebruiken van andere culturen proberen plaatsen in cultuur en goed- of aftekeuren
 - Cliterectomie: vrouw heeft heel andere status dan bij ons, niet goed of afkeuren
 - **Absoluut cultuurrelativisme:**
 - Alle normen en waarden van gelijke morele waarde worden geacht
 - Gaat gebruiken van andere culturen zien als elk ander gebruik , zoals tandenpoetsen
 - Gaat cliterectomie zien als elke ander ritueel, zoals tandenpoetsen
 - Cultuurrelativisme= 1 uitgangspunt van de sociologie
 - **Etnocentrisme:**
 - = waarden, normen, praktijken en denkbeelden uit andere cultuur interpreteren in het licht van waarden en normen van zijn eigen cultuur
- 2.6 culturele universalia
 - = gemeenschappelijke kenmerken die in bijna elke cultuur voorkomt
 - vb: grammaticataal, familiesysteem, huwelijk, religieuze rituelen, eigendomsrechten, incestverbod (buiten farao's)
 - antropoloog Murdock:
 - als de vorige voorbeelden + dans, kunst, opsmuk, geven van geschenken, grappen make, hygiënische regels
 - kritiek op Mudock :
 - incestverbod:wat zien men onder incest
 - soms neven en nichten
 - soms zelf mensen met zelfde familienaam
 - uitzondering farao's
 - Taal:
 - Onderscheid men en dier in iedere cultuur
 - Dier: chimpansee Washoe → 100 woorden gebarentaal
 - Spreken en schrijven :
 - Spreken: belangrijkste om taal uit te drukken → elke cultuur
 - Schrijven: 2de belangrijkste om taal uit te drukken → niet elke cultuur